

FULD TALE

20. oktober 2020

Arrangement:	Samråd i Folketingets Kulturudvalg
Åbent eller lukket:	Åbent
Dato og klokkeslæt:	Den 11. november 2020 kl. 10.00
Sted:	Christiansborg, lokale endnu ikke oplyst
Taletid:	ca. 12 minutter
Forv. antal deltagere:	Folketingets Kulturudvalg
Evt. andre forhold	
ministeren bør være opmærksom på:	Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Morten Messerschmidt (DF) Der er tale om et åbent samråd, hvor bl.a. pressen kan forventes at være til stede

Kulturudvalget har bedt mig om at besvare følgende spørgsmål, samrådsspørgsmål A:

”Vil ministeren oplyse, hvad regeringens gentagne vægring ved at afsætte midler til Grundtvig Centeret skal tages som udtryk for, herunder redegøre for, hvordan ministeren mener, at det påvirker arbejdet med offentliggørelsen af Grundtvigs samlede værker, når ministeren nu for andet år i træk ønsker at sløjfe bevillingen til Grundtvig-Centeret - og i den forbindelse forklare, hvilken værdi ministeren mener, at en halv udgave af Grundtvigs samlede værker har? Endvidere bedes ministeren redegøre for Nikolaj Frederik Severin Grundtvigs værkers betydning set med ministerens øje, og hvilken indflydelse ministeren mener, at Grundtvig har haft for dansk demokrati, historie, kultur, kristendom og åndsliv.”

Min besvarelse af første del af spørgsmålet – om bevillingen til Grundtvig Centeret og udgivelsen af Grundtvigs samlede værker – bygger på oplysninger fra uddannelses- og forskningsministeren, under hvem bevillingen hører.

Grundtvig Centret har siden etableringen i 2009 modtaget godt 120 mio. kr. i finansiering – primært som 1-årige bevillinger på cirka 10 mio. kr., der er blevet aftalt som led i forskningsreserveforhandlingerne. Det har således været tilfældet under både tidligere regeringer og den nuværende regering. Senest har Folketingets partier ifm. den nyligt offentliggjorte aftale om fordeling af forskningsreserven for 2021 afsat 10 mio. kr. til Centeret i 2021.

Grundtvig Centrets bevillingsniveau har været stabilt gennem årene. Og ser man på centerets arbejde med

udgivelsen af Grundtvigs samlede værker, ser det også stabilt ud.

Grundtvig Centeret har i forbindelse med sin årlige afrapportering for 2019 oplyst, at udgivelsen af Grundtvigs værker skrider planmæssigt fremad med to årlige offentliggørelser af nyt materiale.

I 2019 har Grundtvig Centeret sammenlagt udgivet 14.630 sider af de i alt omtrent 37.000, som de i følge rammeaftalen skal udgive. Det vil sige 40 % af det samlede korpus. I perioden fra 2020 frem til og med 2029 skal der udgives 2.250 sider per år i gennemsnit.

Grundtvig Centeret forventer, at arbejdet vil kunne afsluttes i 2030.

Ligeledes har centeret i 2019 realiseret en aftale med det Kgl. Bibliotek, som er i færd med at udbygge sin digitale tekstportal, der skal demokratisere adgangen til dansk kulturarv. På sitet kan man finde fx Ludvig Holbergs og Søren Kierkegaards skrifter.

Grundtvigs tekster uploades nu også løbende til det Kgl. Biblioteks digitale univers. Herved sikres vedligeholdelsen af Grundtvig-materialet, når udgave- og forskningsprojekt huset af Aarhus Universitet afsluttes ved udgangen af 2029.

For så vidt angår den fremadrettede finansiering af centeret, vil der blive stilling til dette ifm. FFL22.

I anden del af spørgsmålet er jeg blevet bedt om at redegøre for betydningen af Grundtvigs værker set med mine øjne, og

hvilken indflydelse jeg mener, at Grundtvig har haft på dansk demokrati, historie, kultur, kristendom og åndsliv.

At Grundtvig og hans værker har haft en helt afgørende betydning for det danske demokrati, den danske historie og det danske ånd-, kultur og kirkeliv, mener jeg ikke der kan være tvivl om.

Grundtvigs opgør med den sorte skole. Hans vægtning af den frie folkelige oplysning og forståelse for den danske nationale identitet. Og Grundtvigs positive og humanistiske syn på kristendommen har tilsammen lagt kimen til vores nutidige forståelse af det samfund, som vi lever i idag.

Grundtvig erkendte tidligt, at udenadslære og terperi ikke i sig selv var nok. Nej. Han forstod, at dannelse også krævede en åndelig klogskab. Han troede på skolen for livet, hvor der ikke kun var fokus på tykke bøger, men også plads til det talte og levende ord. En skole hvor mødet og dialogen mellem lærer og elev - og eleverne imellem kom i fokus.

Disse tanker har haft en stor indflydelse på det vi dag kender som vores fælles folkeskole. Men det lagde også grundstenene for højskolerne.

Tag fx Rødding Højskole, der blev etableret af en "Grundvigianer" ved navn Christian Flor i 1844. Her var der fra starten fokus på dialog og tillidsfuld samtale. På fællessangen. Og så selvfølgelig folkeoplysningen. At man gjorde sit til at klæde borgerne på til at deltage i folkestyret og det samfund, som de var en del af. Det var en meget ny måde at drive skole på i 1844! Men tankerne vist sig at være langtidsholdbare.

Grundtvigs tanker og idéer var således afgørende for, at der i perioden fra 1844 til 1890 blev etableret 75 folkehøjskoler i Danmark. Dette skete samtidig med, at andelsbevægelsen og de folkelige foreninger også blomstrede op og dannede rammen om et civilsamfund med fokus på fællesskab, demokrati og aktivt medborgerskab.

Grundtvig mente, at Danmark og danskerne havde en særegen identitet, som vi burde være stolte af. Og Grundtvig så gerne, at man dyrkede denne ånd. At man samlede sig om den danske identitet. En pointe og et ønske som blev højaktuelt efter nederlaget i 1864. Her blev den danske identitet et forsvarsværn på linje med geværet. Og det mener jeg stadig er tilfældet i dag, når vi som en lille stat agerer i en stor verden.

Jeg synes heller ikke vi skal glemme, at Grundtvig også havde stærke holdninger til kristendommen og i særdeleshed kristendommens rolle i samfundet. For hvad kommer egentligt først? Er man først og fremmest kristen eller er man først og fremmest menneske? Grundtvig troede på det sidste.

Menneske først – kristen så! Hermed var grundlaget for Grundtvigianismen lagt. Den lyse kristendom, hvor man via sang og salmer fokuserede på livets gode sider, og hvor der var plads til en mere fri fortolkning af Biblen. Når mennesket fik plads til at leve og ånde, og når mennesket følte sig engageret og levende, ville mennesket alligevel i sidste ende vende tilbage til Gud, tænkte Grundtvig.

Jeg nævnte før Grundtvigs salmer, og vil gerne give et par eksempler: "Et barn er født i Bethlehem", "Det kimer nu til julefest" "Den signede dag med fryd vi ser". Og - en for denne årstid meget aktuel salme - "Nu falmer skoven trindt om land". De synges stadigvæk og har forløst mangan barnedåb, bryllup og begravelse.

Med dem har Grundtvig efter min mening givet os noget af den stærkeste og mest levende kulturarv vi har. Grundtvigs største bidrag til det danske samfund, at han netop i sidste ende var i stand til at forene folkeoplysningen, demokratiet, den nationale identitet og kristendommen.